

Kontrabas

Kontrabasen – en fast grund

Tycker du som jag att kontrabasens uppgift – inte minst i orkestersammanhang – är grundläggande? Visst är den plattformen och stödet för de andra musikerna.

De senaste årens ökade intresse för akustiska instrument är mycket inspirerande. Extra roligt är tillväxten av yngre bassister. Numera finns det ju kontrabasar tillräckligt små för att passa 5-åringar!

Små basar – stora utmaningar

Låg stränghöjd är så viktig för att inte ytterligare försvåra spelandet för de små eleverna. Här finns ett problem, nämligen att mjuka strängar har en stor rörelse och alltså behöver ett högre stall, för att inte ”durra” mot greppbrädan. För att undvika en del av dessa problem, kan du låta montera ställskruvar. Då kan du justera stränghöjden med en enkel handrörelse.

En motsättning mellan en liten bas och ett stort basljud finns, då stor luftvolym krävs för det riktiga basljudet. Trots det överväger fördelen med att börja spela bas vid unga år, det tunna ljudet!

Det ställs stora krav på basen för att den ska vara så lättspelad och välklingande som möjligt. Vid en riktig injustering kan du se att instrumentmakaren lagt extra vikt vid:

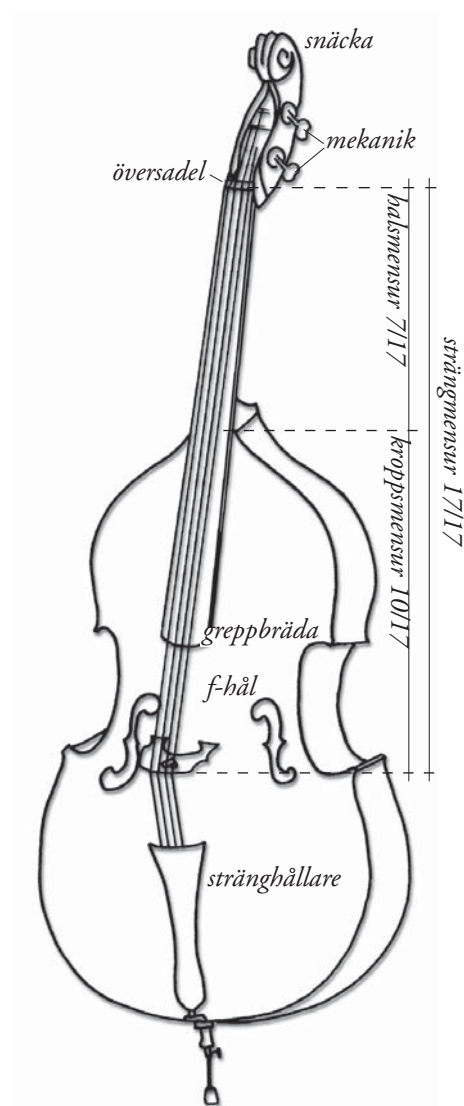
- konkav greppbräda
- korrekt tillpassad översadel
- noggrant tillpassat stall och ljudpinne
- väl fungerande mekanik
- strängarna.

En konkav greppbräda ger en lättspelad bas, då ett lågt stall fungerar utan durr mot brädet. Ett stall som lyfter strängarna ca 7-9 mm på en 1/2-bas brukar fungera bra. Tryck ner strängen längst upp och längst ner mot greppbrädan – 2 mm luft bör finnas under strängarna på mitten.

Översadeln bör lyfta strängarna 0,5-1,0 mm längst upp och du kan med lätthet se om stallfötterna ligger tätt emot locket som dom ska! Givetvis ska det gå lätt att spela på en sträng i taget, det underlättas ofta av en nedhyvling på E-sidan.

En lite trög mekanik blir mjukare med lite stearin. Dra runt alla skruvarna minst ett varv, det förekommer ibland att mekaniken är ocentrerad, och det uppträcker du då.

Strängarna till en bas kostar lätt 2 000 kr, därför är det väl ett gott skäl för dig att veta vilken sort som sitter på!

Några av kontrabasens delar – se även sidorna 8-9.

Kontrabas

Ögonbrynshöjd

För att skapa storleksharmoni mellan elev och instrument, kan basens höjd till översadel och din höjd till ögonbrynen vara vägledande. Se tabellen över dessa uppgifter vad gäller mina ungerska basar. Ögonbrynshöjden är mätt på en bas med stackeln i bottenläge, en fullt utdragen stackel är ca 20 cm.

Förutom rätt höjd ska du lätt i spelposition kunna använda hela stråkens längd – från frosch till spets! Vänsterhandens första och fjärde finger ska också utan spänning kunna greppa över en hel ton t.ex. E till F# i första läget på D-strängen.

Åttondelen är en kvart!

Full anarki råder på basens storleksfront! Storleken på den bas som en fabrikant kallar för en åttondel, ja det kallar en annan för kvart. Nedan följer några vägledande cirkamått i centimeter. Observera att stor variation finns!

Storlek	1/8	1/4	1/2	3/4	4/4
längd tot ca	146	159	172	183	190

Kontrabasens mensur

Basen kan ju byggas hur stor eller liten som helst bara rätt mensur används. Mensurens proportion är samma som cellons och skiljer sig helt från violinens och violans. Förhållandet mellan hals- och kroppsmensur är 7 till 10. Läs mer om detta på sid 23.

Många lyckliga år

Avslutningsvis några väl menande råd till dig, för lång lycklig samvaro med din bas.

Ställ helst basen i ett ställ när du inte spelar. Har du inget ställ står den säkrast på alla fyra, d.v.s. på sargen. För att inte slita på dessa ställen kan det vara klokt att låta limma på små ebenholtsfötter.

Häng aldrig basen i snäckan, en större bas väger över 10 kg. Se också till att den inte står i direkt sol – det kan på kort tid bleka eller till och med smälta, den bästa lack.

Kolla då och då att stallet står med hela foten mot locket. Speciellt tiden efter strängbyte.

Ögonbryn och översadel i samma höjd.

Läs mer Faktablad om:

- hur en professionell injustering av ditt instrument görs
- instrumentvård
- hur din bas fungerar